

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROJEKTU

„Włączenie środowiska sportowców niesłyszących w edukację akademicką i sport akademicki”

Projekt był realizowany w latach 2020-2023 przez Instytut Kultury Fizycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Projektem kieruje dr Adam Szulc, który jest autorem książek i artykułów naukowych dotyczących sportu osób niesłyszących.

Projekt został sfinansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Partnerami projektu są:

- Polski Związek Sportu Niesłyszących,
- Akademicki Związek Sportowy,
- Polski Związek Głuchych,
- Europejska Organizacja Sportu Głuchych,
- Telewizja Glusi.TV.

Celem Projektu jest zainteresowanie sportowców studiowaniem, żeby mogli brać udział w zawodach wspólnie ze słyszącymi studentami, a w przyszłości zostali niesłyszącymi trenerami w klubach dla sportowców niesłyszących.

W ramach projektu zbadano zainteresowanie sportowców niesłyszących kontynuowaniem edukacji na studiach wyższych i sportem akademickim (uniwersyteckim). Pracownicy Uniwersytetu w Bydgoszczy spotkali się z niesłyszącymi sportowcami z klubów sportowych w całej Polsce oraz uczestniczyli w 10 zgrupowaniach reprezentacji Polski: piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, żeglarstwa, pływania. Ogółem, w spotkaniach wzięło udział około 100 reprezentantów Polski oraz blisko 200 zawodników klubów sportowych.

Podczas spotkań ze sportowcami niesłyszącymi przedstawiono sportowcom niesłyszącym możliwości kontynuowania nauki na studiach wyższych, a także uczestniczenia w sporcie akademickim (uniwersyteckim).

W Polsce istnieje sześć Akademii Wychowania Fizycznego, w których uczy się około 25 000 studentów. Poza tym, wiele uczelni wyższych w Polsce kształci nauczycieli wychowania fizycznego, trenerów oraz fizjoterapeutów. Podczas spotkań z zawodnikami pracownicy Uniwersytetu w Bydgoszczy kładli szczególny nacisk na możliwość studiowania przez sportowców niesłyszących. Sportowcy niesłyszący, którzy studiują lub będą studiowali mogą zostać trenerami w klubach sportowych dla niesłyszących. Ich wiedza będzie oparta na współczesnej wiedzy na temat fizjologii

człowieka, biomechaniki, teorii treningu oraz na współpracy z trenerami słyszącymi, nauczycielami akademickimi oraz Akademickim Związkiem Sportowym.

Bardzo ważną rolę w rozwoju sportu w Polsce odgrywa Akademicki Związek Sportowy (AZS). AZS posiada około 30 000 członków – najczęściej studentów, zrzeszonych w 200 klubach sportowych w całej Polsce. Co roku Akademicki Związek Sportowy organizuje Mistrzostwa Polski Szkół Wyższych, które propagują sport wśród społeczności akademickiej. W mistrzostwach bierze udział ponad 15 tysięcy studentów z ponad 150 uczelni z całej Polski.

Najlepsi zawodnicy-studenci startują w Akademickich Mistrzostwach Europy, Akademickich Mistrzostwach Świata, a także w największych imprezach sportowych dla studentów: letnich i zimowych Uniwersjadach (Igrzyskach Studenckich).

W roku akademickim 2018/2019 Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przeprowadziło badanie ankietowe pt. „Głusi i słabosłyszący na uczelni wyższej” na temat wciąż istniejących problemów z edukacją osób niesłyszących w szkolnictwie wyższym i sposobu przeprowadzenia kolejnych zmian w celu dostosowania warunków studiów do potrzeb studentów. Ponadto podjęto próbę związaną z ukazaniem zadań Biur ds. Osób Niepełnosprawnych, czyli jak pracownicy Biur starają się pomóc i zrozumieć Głuchych i słabosłyszących studentów by ułatwić im dostęp i pełne uczestnictwo w życiu akademickim. Ankiety w całości wypełniło jedynie 9 z 28 indagowanych Uczelni w Polsce. Łączna liczba studentów Głuchych i słabosłyszących na 9 uczelniach wyższych wyniosła 164 osoby. Ogółem w roku akademickim 2018/2019 studiowało na tych uczelniach około 140 000 studentów, co oznacza, że osoby z niepełnosprawnością słuchu stanowią około 0,1% wszystkich studentów. Przy czym, ankietowane uczelnie nie posiadają informacji na temat stopnia ubytku słuchu a jedynie orzeczenie o niepełnosprawności określone symbolem O3-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu. Z ankiet wynika, że studenci ci najczęściej wybierają kierunki związane z finansami tj. ekonomię oraz finanse i rachunkowość, a także prawo. Trzy osoby wybrały turystykę i rekreację, a po jednej osobie wybrało dietetykę i fizjoterapię. Żadna z osób nie wybrała wychowania fizycznego¹.

W ramach projektu „Włączenie środowiska sportowców niesłyszących w edukację akademicką i sport akademicki” pracownicy Uniwersytetu w Bydgoszczy oprócz wykładów wykonali badania:

- ankietowe dotyczące sytuacji rodzinnej, edukacji i sportu,

¹ „Głusi i słabosłyszący na Uczelni wyższej” - Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, 2019.

- sprawności fizycznej sportowców niesłyszących, zbadano m. in. poziom tkanki tłuszczowej, szybkość biegu na dystansie 20 m oraz wysokość wyskoku.

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

67% spośród ankietowanych sportowców niesłyszących uczęszczało do przedszkola dla słyszących, a 23% do przedszkola dla niesłyszących. Na dalszym etapie edukacji do szkoły podstawowej dla niesłyszących lub do szkoły dla niesłyszących z internatem uczęszczało 50% osób ankietowanych. W przypadku edukacji w szkole średniej liczba osób, które kontynuowały naukę w szkole dla słyszących zmalała do 37%. 63% ankietowanych uczęszczało do szkół dla niesłyszących. Po szkole średniej na studia poszło 32% pełnoletnich niesłyszących sportowców. 46% aktualnych uczniów szkół średnich deklaruje chęć rozpoczęcia studiów.

Obawa przed kontynuacją nauki na studiach wyższych może wynikać z faktu, że 62% sportowców niesłyszących miało trudności w szkole. Prawie 70% rodziców sportowców niesłyszących nie zachęca swoich dzieci do studiowania. Tylko 18% rodziców sportowców niesłyszących ukończyło studia. Najwięcej rodziców posiada wykształcenie zawodowe.

Innym czynnikiem wpływającym, na małą liczbę osób podejmujących studia może mieć wpływ świadomość, że w trakcie studiów należy wykazać się samodzielnym czytaniem książek. Aż 10% osób ankietowanych stwierdziło, że nienawidzi czytania książek, 12% wskazało, że nie lubi czytać ponieważ nie rozumie znaczenia wielu wyrazów w książkach. 62% sportowców stwierdziło, że lubi czytać, ale rzadko czyta książki i tylko 15% osób stwierdziło, że bardzo lubi czytać. Należy zauważyć, że w ciągu ostatnich 6 miesięcy 33% ankietowanych nie przeczytało żadnej książki, a 32% przeczytało tylko 1 książkę. Z badań wynika, że język polski jest dla niesłyszących polskich dzieci (w kwestii sposobu przyswajania) językiem obcym, gdyż to język migowy jest pierwszym językiem, którym się posługują i nabierają w nim biegłości. Nie są prawdziwe teorie o swobodnym przyswajaniu języka narodowego przez głuche dziecko jedynie za pośrednictwem kodu pisanego. Pismo jest wtórne wobec mowy i opanowywanie go nie jest uczeniem się języka, a tylko nauką sposobu jego zapisu².

21% sportowców niesłyszących deklaruje, że będzie namawiało swoje dzieci do studiowania. 77% respondentów nie będzie namawiało swoich dzieci do studiowania.

Kontynuowanie nauki na studiach wyższych (po szkole średniej) wiąże się z koniecznością nawiązania nowych kontaktów ze środowiskiem osób słyszących. Na niewielką liczbę osób niesłyszących podejmujących studia może mieć wpływ fakt, że 62% ankietowanych było źle traktowanych z powodu ubytku słuchu, a ponad połowa z ankietowanych przyznaje, że ma kłopoty z poznawaniem nowych ludzi. W pytaniach dotyczących przykładów dyskryminacji w szkole średniej

² M. Januszewicz, M. Jura, J. Kowal, Każdy ma prawo do nauki. Prawo głuchych do dostępu do języka i edukacji. Edukacja głuchych (materiały konferencyjne). Rzecznik Praw Obywatelskich. Warszawa 2014.

sportowcy niesłyszący wskazywali następujące przykłady: wyśmiewanie noszenia aparatu słuchowego, przezywanie - wiedząc, że respondent tego nie usłyszy, wyśmiewanie niewyraźnej mowy i przekręcania wyrazów w wypowiedziach, brak koleżeńskiej pomocy.

37% ankietowanych przyznaje, że używanie aparatu słuchowego tylko częściowo pomaga w zrozumieniu komunikacji głosowej, a aż 23% uważa, że aparat słuchowy nie pomaga w komunikowaniu się.

Obawa przed studiowaniem może wynikać z faktu, że w urzędach i miejscach użyteczności publicznej niesłyszący spotykają się z problemami utrudniającymi załatwienie różnych spraw – aż 44% ankietowanych boryka się z takimi problemami.

WYNIKI BADAŃ BUDOWY CIAŁA I SPRANOŚCI FIZYCZNEJ

Testy sprawności przeprowadzone zostały za pomocą profesjonalnego sprzętu do badania sprawności fizycznej.

Wyniki badań w postaci średnich przedstawione są osobno dla sportowców trenujących tylko w klubach i dla reprezentantów Polski – osobno dla kobiet i mężczyzn.

- Wiek kobiet trenujących w klubach sportowych – 25 lat, mężczyzn – 24 lata,
- Wiek kobiet z reprezentacji Polski – 25 lat, a mężczyzn – 26 lat,
- Wysokość ciała kobiet trenujących w klubach sportowych – 165 cm, a mężczyzn -177 cm,
- Wysokość ciała kobiet z reprezentacji Polski – 170 cm, a mężczyzn – 182 cm,
- Ilość tkanki tłuszczowej kobiet trenujących w klubach sportowych – 29%, a mężczyzn -17%.
- Ilość tkanki tłuszczowej kobiet z reprezentacji Polski – 22%, a mężczyzn -14%,
- Czas biegu na dystansie 20 metrów: kobiet trenujących w klubach sportowych – 3,90 sekundy, mężczyzn – 3,30 sekundy. Natomiast kobiet z reprezentacji Polski – 3,5 sekundy, a mężczyzn – 3,20 sekundy,
- Wysokość wyskoku: kobiet trenujących w klubach sportowych – 25 cm, mężczyzn – 34 cm.

Natomiast wysokość wyskoku kobiet z reprezentacji Polski – 28 cm, a mężczyzn – 37 cm.

WYNIKI SPORTOWE REPREZENTACJI POLSKI PODCZAS IGRZYSK GŁUCHYCH W BRAZYLII w 2022 roku

Pływanie – 4 medale złote, 12 medali srebrnych, 5 medali brązowych;

Lekkoatletyka – 2 medale złote, 4 medale srebrne, 4 medale brązowe;

Kolarstwo – 2 medale złote, 4 medale srebrne;

Judo – 2 medale srebrne;

Piłka nożna kobiet – srebrny medal;

Koszykówka kobiet – brązowy medal;

Tenis stołowy – brązowy medal;

Koszykówka mężczyzn – czwarte miejsce;

Siatkówka mężczyzn – piąte miejsce

Siatkówka kobiet – szóste miejsce;

Piłka nożna mężczyzn – ósme miejsce.

PODSUMOWANIE PROJEKTU

Z powyższych badań widać, że do reprezentacji Polski są powoływani najbardziej sprawni sportowcy niesłyszący. Polacy uczestniczący w Igrzyskach Głuchych w Brazylii zdobyli w sumie 42 medale. Doświadczenie sportowców niesłyszących zdobyte podczas zawodów międzynarodowych np. Mistrzostwach Europy Głuchych, Mistrzostwach Świata Głuchych, czy też podczas Igrzysk Głuchych stanowi ważną podstawę do zebrania wiedzy sportowej i trenerskiej. Zdaniem autorów projektu rodzice, szkoły i ośrodki szkolno-wychowawcze powinny w większym stopniu mobilizować sportowców niesłyszących do nauki, przystępowania do egzaminu maturalnego, a finalnie do studiowania na uczelniach wyższych.

Zawodnicy niesłyszący nie decydują się na kontynuowanie nauki na studiach ze względu na problemy w nauce a także na złe doświadczenia w kontaktach ze środowiskiem osób słyszących. Wielu sportowców niesłyszących próbowało we wczesnej młodości uczestniczyć w treningach w klubach dla słyszących, niestety negatywne doświadczenia w kontaktach z rówieśnikami-sportowcami oraz z trenerami w klubach dla słyszących wstrzymały rozwój zawodniczy sportowców niesłyszących, którzy poprzestawali na treningach w klubach dla niesłyszących. Dodatkowo sportowcy niesłyszący nie mają wsparcia w rodzinie, która dopingowałaby ich do studiowania lub uczestniczenia w sporcie akademickim. Niezależnie od kontynuacji nauki na studiach wyższych, większy nacisk powinien być kładziony na współpracę z Akademickim Związkiem Sportowym, wówczas dodatkowe doświadczenie zebrane w treningach ze słyszącymi rówieśnikami korzystnie wpłynęłyby na poziom treningów i osiągnięte rezultaty sportowe.

Kierownik projektu: dr Adam Szulc

Wykonawcy:

Dr Bartłomiej Niespodziński

Prof. Krzysztof Busko,

Prof. Patrycja Lipińska,

Dr Kamila Litwic-Kaminska,

Mgr Maria Kolmetz.